Europski parlament
2019-2024

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost

2023/2129(DEC)

25.1.2024

MIŠLJENJE

Odbora za prava žena i rodnu ravnopravnost

upućeno Odboru za proračunski nadzor

o razrješnici za 2022.: opći proračun EU-a – Europska komisija
(2023/2129(DEC))

Izvjestitelj za mišljenje: Robert Biedroń

PA_NonLeg

PRIJEDLOZI

Odbor za prava žena i rodnu ravnopravnost poziva Odbor za proračunski nadzor da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

A. budući da je rodna ravnopravnost jedna od temeljnih vrijednosti Unije koja je utvrđena u članku 2. Ugovora o Europskoj uniji; budući da u skladu s člankom 8. UFEU-a Unija teži uklanjanju nejednakosti i promicanju rodne ravnopravnosti između muškaraca i žena, kao i rodno osviještene politike;

B. budući da je Europski parlament u više navrata pozivao Komisiju da promiče i provodi rodno osviještenu politiku, izradu rodno osjetljivog proračuna i procjene utjecaja na rodnu ravnopravnost u svim područjima politika Unije, kao što su izvršenje proračuna Unije i izvješćivanje;

C. budući da bi u nizu država članica s niskom stopom nataliteta žene i parovi željeli imati djecu, ali su u praksi spriječeni u tome zbog gospodarskih poteškoća, ne zbog vlastitog izbora, nego zbog težih životnih i radnih uvjeta, što dovodi do viših razina nezaposlenosti žena i otežava im, kao i roditeljima, uživanje njihovih prava na majčinstvo i očinstvo na radnom mjestu te, osim toga, otežava pristup visokokvalitetnim javnim uslugama i ustanovama za skrb o djeci; budući da je ključno osigurati da žene imaju pravo na rad s pravima, bez da to utječe na pravo na majčinstvo, s obzirom na to da su one i dalje najviše pogođene i najviše izložene diskriminaciji; budući da se u primjere takve diskriminacije ubraja pritisak koji poslodavci vrše na žene prilikom razgovora za posao, ispitujući ih o tome imaju li djecu i koliko su stara, kao i ekonomski pritisci i pritisci na zaposlenice na radnom mjestu da ne koriste rodiljni dopust;

D. budući da na rodnu ravnopravnost u Uniji posebno utječu posljedice rata u Ukrajini, kriza troškova života, koja nerazmjerno pogađa žene, i nazadovanja u pogledu rodne ravnopravnosti i prava žena, posebno u pogledu spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava u nekoliko država članica; budući da se time dodatno produbljuju nejednakosti i ugrožava rodna ravnopravnost;

1. naglašava da bi perspektivu rodne ravnopravnosti trebalo integrirati i zajamčiti u svim područjima politika, fazama i mjerama ublažavanja, posebno u svjetlu rodnih aspekata aktualnih kriza kao što su ratovi, klimatska i energetska kriza, inflacija i nazadovanje u pogledu prava žena, posebno spolnog i reproduktivnog zdravlja i prava, u Uniji i svijetu; naglašava važnost rodno osjetljivog proračuna u svim mjerama oporavka i ublažavanja kako bi se programi EU-a iskoristili za ublažavanje rodno uvjetovanih učinaka različitih kriza;

2. ponovno ističe svoju zabrinutost zbog međusobne povezanosti napada na vladavinu prava i nazadovanja u području rodne ravnopravnosti i prava žena; poziva Komisiju da nastavi ulagati napore u jačanje vladavine prava u Uniji, posebno u one pravne prijedloge usmjerene na zaštitu proračuna EU-a u slučaju općih nedostataka u pogledu vladavine prava, kršenja ljudskih prava, uključujući prava žena i kršenja temeljnih vrijednosti Europske unije; poziva Komisiju da istraži glavne misije onih kojima se dodjeljuju sredstva EU-a i da uskrati sredstva te se pobrine za to da se ona ne stavljaju

na raspolaganje subjektima koji žele iskoristiti sredstva EU-a za nazadovanje u pogledu ljudskih prava, posebno prava žena, i rodne ravnopravnosti, uključujući seksualno i reproduktivno zdravlje i prava te prava žena na tjelesni integritet, autonomiju i samoodređenje; poziva države članice da zaštite spolno i reproduktivno zdravlje te spolna i reproduktivna prava, uključujući pristup sigurnoj i zakonitoj skrbi povezanoj s pobačajem, osobito tako što će osigurati dostupnost programa i usluga u pogledu reproduktivnog zdravlja u okviru kojih će se pružati skrb i lijekovi za dobrovoljno planiranje obitelji te zdravlje rodilja i novorođenčadi;

3. prima na znanje metodologiju Komisije za praćenje rodnih aspekata rashoda od 2023.; podsjeća da je ocijenjeno da samo 2 % proračuna Unije ima kao glavni cilj poboljšati rodnu ravnopravnost; poziva Komisiju da od početka izrade programa poboljša taj rezultat uključivanjem rodne perspektive; ponavlja da su potrebne dodatne pojedinosti kako bi se u potpunosti mogla razumjeti većina rashoda (73 %) čijem se „potencijalu za doprinos rodnoj ravnopravnosti” trenutačno dodjeljuje ocjena 0*; sa zabrinutošću napominje da je u tematskom izvješću br. 10/2021, koje je objavio Revizorski sud, potvrđeno da se u proračunskom ciklusu Unije rodna ravnopravnost još uvijek ne uzima u obzir na odgovarajući način jer u velikoj mjeri nedostaju ključni elementi, kao što su rodna analiza, ciljevi povezani s rodnim pitanjima, pokazatelji i odgovornost putem izvješćivanja;

4. pozdravlja rad Komisije na novoj klasifikaciji za mjerenje rodnog učinka potrošnje Unije; poziva Komisiju da osigura da se ta klasifikacija usmjeri na točan i sveobuhvatan prikaz učinka programa na rodnu ravnopravnost; poziva Komisiju da, s obzirom na kraj ovog parlamentarnog saziva, nastavi s radom na rodnoj ravnopravnosti i poziva da se u sljedećem sazivu imenuje povjerenik za rodnu ravnopravnost; pozdravlja činjenicu da su rodna ravnopravnost i rodno osviještena politika jedno od horizontalnih načela za fondove Unije u višegodišnjem financijskom okviru za razdoblje od 2021. do 2027. i u Mehanizmu za oporavak i otpornost; ipak, poziva Komisiju da u potpunosti provedu preporuke Europskog revizorskog suda, među ostalim u pregledu na sredini razdoblja provedbe tekućeg višegodišnjeg financijskog okvira i provedbe Mehanizma za oporavak i otpornost; poziva Komisiju da osigura da se ta klasifikacija usmjeri na točan i sveobuhvatan prikaz učinka svih postojećih programa i fondova; u tom kontekstu ponavlja da sveobuhvatna metodologija praćenja rodne ravnopravnosti treba uključivati izvješćivanje o negativnim učincima na rodnu ravnopravnost;

5. podsjeća da bi žene i muškarci trebali imati jednake koristi od Mehanizma za oporavak i otpornost, posebno s obzirom na razliku u plaćama između spolova u Uniji od 13 %; podsjeća da je Komisija uvela samo ex ante rodnu procjenu planova država članica za oporavak i otpornost, koja je pokazala da neke države članice nisu provele mjere koje su označene kao mjere usmjerene na rodnu ravnopravnost; stoga naglašava važnost zahtjeva za prikupljanje podataka kako bi se omogućilo sustavno i sveobuhvatno prikupljanje podataka razvrstanih po spolu u kontekstu svih relevantnih politika EU-a; potiče Komisiju da to smatra prioritetom i da iskoristi mogućnosti za poboljšanje zahtjeva i pokazatelja za prikupljanje podataka u novom zakonodavstvu i revizijama, kao što je preinaka financijskih pravila koja se primjenjuju na opći proračun Unije; poziva Komisiju da ispuni pozitivnu obvezu koju je predsjednica von der Leyen preuzela u pogledu promicanja rodne ravnopravnosti u svim političkim pitanjima i poziva Komisiju da ispuni svoje obveze u okviru Strategije za rodnu ravnopravnost

2020. – 2025. te također naglašava da je potrebno učiniti mnogo više jer u glavnim predstavljenim prijedlozima Komisije u području klime, okoliša i gospodarstva nedostaje rodna perspektiva; naglašava da je u posljednjem desetljeću, na početku gospodarske i financijske krize, došlo do ekonomskih, socijalnih, radnih i rodnih nejednakosti unutar i između država članica, čime je dodatno otežan položaj žena i djevojčica; u tu svrhu podsjeća na važnu ulogu Europskog instituta za ravnopravnost spolova u podizanju razine osviještenosti o razmjerima i uzrocima rodnih nejednakosti u EU-u; stoga poziva na povećanje njegova proračuna, osoblja i neovisnosti;

6. ponovno poziva na uspostavu namjenske proračunske linije za rodnu ravnopravnost, posebno u okviru programa Daphne u svjetlu krize rodno uvjetovanog nasilja s kojom se suočava Unija; naglašava da je važno ojačati posebnu namjensku inicijativu Daphne povećanjem njezinih sredstava, posebno za mjere kojima se na svim razinama bori protiv svih oblika rodno uvjetovanog nasilja nad ženama i djevojčicama te obiteljskog nasilja u skladu s člankom 7. stavkom 6. Uredbe (EU) 2021/692 te za odgovarajuću potporu žrtvama; osim toga, naglašava važnost korištenja europskih strukturnih i investicijskih fondova kao što je Europski socijalni fond plus (ESF+) za promicanje rodne ravnopravnosti, zapošljavanja žena, osnaživanja žena, poduzetništva, vodstva i upravljačkih uloga, kao i ustanova za dugotrajnu skrb; prima na znanje da studija koju je zatražio odbor FEMM[1] pokazuje da muškarci često imaju prednost pred ženama i marginaliziranim skupinama kad je riječ o osmišljavanju subvencija i potpore u okviru paketa „Spremni za 55 %”, kao i u ostalim politikama, programima i financiranju zelene tranzicije;

7. mišljenja je da se, na temelju trenutačno dostupnih podataka, može dati razrješnica za opći proračun EU-a za izvršenje proračuna za financijsku godinu 2022.

[1] https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

PRILOG: POPIS SUBJEKATA ILI OSOBA OD KOJIH JE IZVJESTITELJ PRIMIO INFORMACIJE

Predsjedatelj u svojstvu izvjestitelja izjavljuje, pod svojom isključivom odgovornošću, da nije primio nikakve informacije ni od jednog subjekta ili osobe koje bi u skladu s člankom 8. Priloga I. Poslovniku trebalo navesti u ovom Prilogu.

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	24.1.2024
Rezultat konačnog glasovanja	+: 23 –: 4 0: 2
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Christine Anderson, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Maria da Graça Carvalho, Margarita de la Pisa Carrión, Gwendoline Delbos-Corfield, Frances Fitzgerald, Lívia Járóka, Arba Kokalari, Alice Kuhnke, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Andżelika Anna Możdżanowska, Johan Nissinen, Carina Ohlsson, Sandra Pereira, Samira Rafaela, Evelyn Regner, Diana Riba i Giner, Eugenia Rodríguez Palop, María Soraya Rodríguez Ramos, Maria Veronica Rossi, Sylwia Spurek, Marco Zullo
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Laura Ballarín Cereza, Sylvie Brunet, Marina Kaljurand, Eleni Stavrou
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Milan Brglez, Rainer Wieland

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

23	+
PPE	Maria da Graça Carvalho, Frances Fitzgerald, Arba Kokalari, Elżbieta Katarzyna Łukacijewska, Eleni Stavrou, Rainer Wieland
Renew	Sylvie Brunet, Samira Rafaela, María Soraya Rodríguez Ramos, Marco Zullo
S&D	Laura Ballarín Cereza, Robert Biedroń, Vilija Blinkevičiūtė, Milan Brglez, Marina Kaljurand, Carina Ohlsson, Evelyn Regner
The Left	Sandra Pereira, Eugenia Rodríguez Palop
Verts/ALE	Gwendoline Delbos-Corfield, Alice Kuhnke, Diana Riba i Giner, Sylwia Spurek

4	-
ECR	Johan Nissinen, Margarita de la Pisa Carrión
ID	Christine Anderson, Maria Veronica Rossi

2	0
ECR	Andżelika Anna Możdżanowska
NI	Lívia Járóka

Korišteni znakovi:
+ : za
- : protiv
0 : suzdržani